

Luk 12,13-21

Lignelsen om den rige bonde er en dyster fortælling. Det samme gælder lignelsen om den rige mand og Lazarus, som også er tekstlæsning til 1. s. e. Trinitatis, men fra første tekstrække.

De to fortællinger har en hel del til fælles. I begge tilfælde bliver opmærksomheden rettet mod rige personer, og i begge tilfælde får det hele en brat afslutning. Netop som den rige bonde skal til at nyde livet, får livet en ende. Også i historien om den rige mand og Lazarus dør begge personer. Mens den fattige Lazarus kommer i himlen, ender den rige mand i helvede. Ganske vist prøver han at redde situationen, men uden held.

Der er dog også forskelle mellem de to historier. Mens lignelsen om den rige mand og Lazarus har to hovedpersoner, har dagens tekst kun en enkelt hovedperson. Med hensyn til den første lignelse, går man ofte ud fra, at den rige mand har udbyttet eller undertrykt den fattige Lazarus. Men det siges der ikke noget om i lignelsen. Problemet er, at den rige mand lever i sus og dus, og at han gør det uden at ænse omverdenen. Han lever uden at ville vedkende sig en relation til den fattige Lazarus.

Også hovedpersonen i dagens tekst lever i relationsløsheden. Andre mennesker bliver slet ikke inddraget i fortællingen. Men netop den manglende relation til "de andre" er bondens synd. Han tænker kun på sig selv.

Bondens marker har givet et rekordudbytte, og han spørger nu sig selv: "Hvad skal jeg gøre?" Det viser sig, at bonden har overblik. Han planlægger et udviklingsprogram. Hans planer ser både effektive og acceptable ud. Han vil bygge større og flere lader. Hvem af os ville handle anderledes, hvis vi stod i hans sted? Selv er manden godt tilfreds med sin plan. "Hør nu, du gamle. Her har du overflod af alt, oplagret til mange år. Nu skal du også have det lidt godt: spis, drik, hyg dig og mor dig".

Men problemet er, at bondens "udviklingsprogram" er centret omkring ham selv. Læg mærke til, at den rige bonde hele vejen igennem taler i første person ental: Mig, mig og atter mig. Han taler om sig selv, med sig selv og med tanke på sig selv. Bonden ønsker at blive større, og han ønsker, at han i sin inderste sjæl må føle sig tryk og stor. Hans lader siger noget om, at han selv er blevet større. Han har sat en vækstproces i gang i sig selv. Men det er en vækstproces i den forkert retning. Den store høst, merudbyttet, har virket ind på hans "sjæl", hans personlighed. Sjælen og profitten er ikke til at skelne fra hinden. Bonden føler sig tryk. Men han er ikke "rig hos Gud".

Hvad vil det sige at være "rig hos Gud"? Læser vi lidt videre i Lukasevangeliet, kan vi se, at rigdom hos Gud er ensbetydende med at give almisse, dvs. dele sin rigdom med andre (Luk 12,32-33).

I dagens tekst indledes lignelsen om den rige bonde med en kritik af havepsygen – eller som det hedder i den nye oversættelse: "griskheden". Det er ikke tilfældigt, for bondens trang til at samle mere fører til den blasfemiske slutning, at materiel besiddelse kan tilfredsstille alle behov. Havepsyge er afgudsdyrkelse. Det er at vælge sig selv i stedet for Gud og dermed også vælge sig selv i stedet for de andre. Derfor er denne lignelse langt fra en harmløs fortælling om, hvordan et

menneske forsøger at sikre sin egen fremtid. Tværtimod drejer den sig om, hvordan arbejde for pengenes skyld kan forhindre fællesskabet med andre.

Det foruroligende er, at de fleste mennesker i dag tænker og planlægger som bonden: han ligner en af os. Vi hygger os i hans selskab, og måske er vi ligefrem lidt misundelige over, at det går ham så godt. Og når han fylder 50 år, vil en af os slå på glasset og hylde ham som den fremsynede mand, han er. Vi vil lade ham leve længe: ”Og gid det må gå ham godt i mange, mange år”.

Men evangeliet lader ham ikke leve længe, men hastigt dø. Han får at vide, at han ingen fremtid har. Han glemmer at indkalkulere døden i sin langtidspan.

Lignelsen er en påmindelse om, at vi skal leve livet NU – for det kan hurtigt blive for sent. Og det liv, vi skal leve, er vel at mærke ikke et liv, der er centreret om os selv, men et liv sammen med de andre. Derfor rejser dagens tekst spørgsmålet, hvordan vi bruger den tid, vi har til rådighed.

Ved hjælp af den moderne teknik er vi blevet sparet for en masse besvær, og vi har frem for alt fået en masse tid til rådighed. Vi har fået støvsuger, fjernvarme, computer, mobiltelefon osv. Det sparer alt sammen tid. Og vi bevæger os med større hastighed end nogensinde tidligere – til lands, til vands og i luften. Det sparer tid. Men hvad bruger vi tiden til? Tid til det egentlige, tid til at leve, tid til at være menneske? Ofte synes vi at glemme, hvad det er at leve. Aldrig har vi sparet så megen tid, og aldrig har vi haft så travlt. Det ser ud til, at jo mere tid vi sparer, des mindre tid får vi til det egentlige.

Det egentlige er det, som i dagens tekst bliver kaldt ”rig hos Gud”. Rigdom hos Gud betyder - som allerede nævnt - at det ensidige fokus på mit eget jeg må vige for fællesskabet. Vi må lære at tale i første person flertal. Hvordan får vi hinandens liv til at lykkes? Hvad er værdifuldt for os? Det, der giver menneskelivet værdi i Guds øjne, er ikke de propfyldte lader eller den store overflod. Grundlæggende handler det om, hvad vi har at gøre godt med – og om, at vi vælger at forvalte goderne til bedste for andre.

Rigmanden har ikke haft andet i hovedet end at rage til sig. Dermed er han raget uklar med den dybere mening med livet og med sin egen bestemmelse som menneske. Han har brugt tiden til at samle gods og guld i stedet for at rutte rundhåndet med kærligheden. Dagens tekst minder os om, at vi ikke skal kendes på, hvad vi har, men på, hvem vi er – Guds børn. Som Guds børn skal vi ikke puge livet sammen. I stedet skal vi bruge tiden til at ødsle med livet.

